

[Formanden]

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, der den 28. oktober 1992 blev nedsat til behandling af lovforslag om Grønland. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om en genforhandling af tjenestemændenes samordningsfradrag.

Af Bakholt (S), Lilli Gyldenkilde (SF) og Mimi Jakobsen (CD) m.fl.

(Fremsat 5/11 92).

Forhandling**Finansministeren (Henning Dyremose):**

Ifølge det foreliggende beslutningsforslag skal regeringen optage forhandlinger med tjenestemandorganisationerne om en ændring af tjenestemændenes pensionssystem. Forslaget sigter mod at opnå »en afbalanceret afvikling af samordningsfradraget, hvor der tages hensyn til pensionsdækningsgraderne«.

Det er en formulering, som jeg er glad for, fordi jeg synes, det er en formulering, der giver mulighed for den omlægning af samordningsfradraget, som jeg i forbindelse med forberedelserne af overenskomstforhandlingerne for 1993 allerede på regeringens vegne har gjort mig til talsmand for.

Det er jo sådan, at samordningsfradraget blev indført i forbindelse med en overenskomst og med tjenestemandorganisationernes tilslutning efter ganske grundige overvejelser, som så førte til ændring af folkepensionsreglerne i 1970. Ordningerne har så eksisteret uændret fra 1970 og frem til 1986. Der var altså 16 år, hvor der ikke skete noget i den pågældende sag. Men så tog firkloverregeringen i 1986 initiativ til at få afskaffet nogle økonomiske urimeligheder med det dobbelte samordningsfradrag. Vi fik lavet nogle lempelser, som vi var glade for og tilfredse med.

I 1991 blev der dels på grundlag af et forslag her i Folketinget, dels ved overenskomstforhandlingerne gennemført yderligere ændrin-

ger i samordningsfradragene, og nu er det så efter de ændringer, der er sket i 1986 og 1992, sådan, at en ændring i virkeligheden kun kan ske ved en samlet vurdering af pensionsdækningsgraden, idet man, hvis man skred til en umiddelbar afskaffelse af samordningsfradraget, ville komme i den noget barokke situation, at en række pensionister på de lavere løntrin ville få mere i pension, end de havde i løn. Og det er vel en almindelig forudsætning for vores arbejde her i Folketinget, at vi synes, det skal kunne betale sig at arbejde, og derfor skal indtægten, mens man arbejder, også være højere, end når man går på pension. Det synes jeg er et godt og sundt princip, og det er også sådan, jeg forstår bemærkningerne i forbindelse med forslaget til folketingsbeslutning, når man taler om en afbalanceret afvikling, der tager hensyn til pensionsdækningsgraderne. Ved pensionsdækningsgraderne forstår jeg et tal, der er under lønnen.

Den type ændring er regeringen meget indstillet på at medvirke til. Det har vi faktisk, som jeg nævnte i min indledning, taget indledende skridt til i forbindelse med de kommende overenskomstforhandlinger, og vi er altså meget indstillet på, som vi bliver opfordret til, at optage drøftelser med tjenestemændenes organisationer med henblik på en ændring som den skitserede. Og det er altså – som jeg har prøvet at antyde i den sammenhæng – vigtigt at have for øje, hvilken dækningsgrad tjenestemandspensionen så skal give i forhold til lønnen, og der må vel derfor være en øvre grænse for, hvor stor tjenestemandspensionen sammen med folkepensionen kan være.

Jeg vil altså gerne på det foreliggende grundlag sige initiativtagerne til beslutningsforslaget tak for initiativet; det ligger fuldt og helt i forlængelse af et initiativ, regeringen har taget i forhold til de kommunale og amtskommunale arbejdsgivere i forbindelse med overenskomstsforberedelsen, og vi glæder os til i fællesskab at kunne finde en løsning på problemet.

Pia Christmas-Møller (KF):

Samordningsfradraget i tjenestemandspensionerne er meget upopulært og det med god grund, for i mange tilfælde virker det utrolig urimeligt. De urimeligheder vil vi fra konservativ side til livs. Derfor har vi også gennem en

[Pia Christmas-Møller]

årrække lagt stor vægt på, at man ved overenskomstforhandlingerne fik gjort op med den uretfærdighed, som samordningsfradraget i rigtig mange tilfælde påfører mange tjenestemandspensionister.

Målet er selvfølgelig ikke, at tjenestemænd skal have en større dækning som pensionister end i den erhvervsaktive alder, men det lægger forslaget jo sådan set heller ikke op til, så derfor er der egentlig kun for os at sige, at vi støtter forslaget meget varmt. Vi mener, det er godt og positivt. Det eneste, man måske kan tilføje, er, at det måske er en anelse overflødig, eftersom det ligger i direkte forlængelse af de bestræbelser, som regeringen igennem en årrække allerede har udfoldet.

Helge Sander (V):

Venstre er naturligvis parat til at drøfte det nuværende pensionssystem for offentligt ansatte, men afskaffelsen af samordningsfradraget eller blot en yderligere lempelse kan jo ikke gennemføres uden at ændre på hele tjenestemandspensionssystemet.

Men vi kan til fulde tilslutte os finansministerens svar her for få minutter siden, og jeg har meget lyst til at understrege et par afsnitene, som vi lægger meget vægt på, nemlig dér, hvor finansministeren siger, at det må være en klar forudsætning, at lønnen for en aktiv arbejdsindsats må være højere end den samlede pension til en tjenestemandspensionist, og endvidere at en afbalanceret omlægning af samordningsfradraget må forhandles med tjenestemandorganisationerne og indgå i overenskomstforhandlingerne.

Det synes vi er et par væsentlige afsnit, som vi gerne vil lægge vægt på, for det er selvfølgelig fuldstændig rigtigt, at vi her beskæftiger os med noget, der både virker urimeligt og er meget uretfærdigt i en række situationer. Men vi må jo også huske på, at samordningsfradraget i tjenestemandspensionerne blev indført i 1970, samtidig med at tjenestemandspensionister og deres ægtefæller fik ret til folkepensionens fulde grundbeløb fra det fyldte 67. år i stedet for kun folkepensionens mindstebeløb. Det var jo resultatet af udviklingen på det sociale område, hvor ønsket var, at enhver på 67 år og derover fra 1970 skulle have ret til folkepensionens fulde grundbeløb uden hensyn til de økonomiske forhold.

Tjenestemandorganisationerne anbefalede denne ligestilling med den øvrige befolkning i forhold til den sociale pensionslovgivning. En alternativ model kunne have været en selvstændig pensionsordning uafhængig af det almindelige offentlige pensionssystem, men det ønskede man altså ikke.

Som sagt kan vi fra Venstres side til fulde tilslutte os det svar, som finansministeren netop har afgivet til Folketinget om dette beslutningsforslag.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Som en af forslagsstillerne skal jeg selvfølgelig udtrykke min tilfredshed med allerede nu at høre, at man åbenbart nærmest er ved at falde over hinandens ben for at komme til at gøre noget godt her. Men det er jo kun glimrende.

Det er jo korrekt, som det er skitseret af finansministeren, at denne ordning blev gennemført i forbindelse med overenskomsterne i 1970, og det forekom i hvert fald også SF rimeligt ud fra mange betragtninger, at man havde den ordning på daværende tidspunkt, så tjenestemænd ikke kunne få både fuld folkepension og en fuld tjenestemandspension. Det har vi fundet rimeligt i mange år, lige bortset fra dobbeltfradraget, som jo også er blevet afskaffet senere.

I mellemtiden er der jo blevet indført flere andre pensionsformer, der ligner tjenestemandspensionerne meget, men ikke indeholder noget samordningsfradrag. Det forekommer selvfølgelig helt uretfærdigt, og derfor kan den nuværende ordning heller ikke fastholdes.

Jeg er enig i, at der selvfølgelig skal ses på den samlede pension i forhold til den tidligere løn, og alt afhængigt af, hvordan man nu kan få lavet denne aftale, vil SF meget gerne være med til at sikre, at man løfter fra bunden af, om jeg så må sige. Det skal være de mindre tjenestemandspensioner, som eventuelt får det største løft, for vi er godt klar over, at man ikke med ét hug kan afskaffe tjenestemandspensionssamordningsfradraget – det er meget svært at sige, og det er også svært at have med at gøre – det forventer vi ikke, men vi udtrykker tilfredshed med, at vi nu kommer videre med sagen. Det er en uretfærdighed, som mange ikke kan forstå kan få lov at køre videre, især efter at vi har fået andre pensionsordninger, hvor der ikke er samordningsfradrag, men

[Lilli Gyldenkilde]

hvor de pågældende foretager indbetalinger gennem mange år.

Vi anbefaler naturligvis vort eget forslag til det videre arbejde i udvalget og indstiller det til vedtagelse.

Poul Nødgaard (FP):

Samordningsfradraget har gennem mange år været et særdeles yndet diskussionsemne, ikke mindst blandt de tjenestemænd, som følte sig ramt af regler, som de fandt helt uretfærdige. Der blev da også i slutningen af 1980'erne gennemført ændringer af samordningsfradraget, idet fradraget bortfaldt for tjenestemænds ægtefæller. Vi har stadig væk problemerne med samordningsfradraget for tjenestemanden selv, hvor man dog kan glæde sig over, at der er lagt loft over dette fradrag.

Det forslag, som vi behandler i dag, lægger op til, at regeringen skal optage forhandlinger med tjenestemændenes organisationer med henblik på en afvikling af samordningsfradraget – og nu kunne jeg godt ønske mig, at finansministeren hørte efter. Det er jo meget let at fremsætte et sådant forslag, men det indeholder ikke så meget som skyggen af antydning af, hvor store beløb vi egentlig taler om. Hvor stort et beløb udgør samordningsfradraget egentlig for alle danske tjenestemænd? Det kunne være meget interessant at få det oplyst.

Vi kunne måske også ønske lidt oplysning fra finansministeren, når han skal runde af, om hvad regeringen havde tænkt sig. Er det over 5 år eller over 10 år, vi skal afvikle dette fradrag? Det er i hvert fald nogle af de ting, som Fremskridtspartiet vil forsøge at få belyst under udvalgsarbejdet, såfremt finansministeren ikke her i dag er i stand til at besvare dette sådan set rimelige spørgsmål, når man tænker på, hvordan samfundsøkonomien ser ud.

Der skal dog ikke herske nogen tvivl om, at Fremskridtspartiet er positivt indstillet over for, at vi kommer i gang og får afviklet dette fradrag, og åremålet er heller ikke afgørende for os. Men jeg havde nok forventet, at finansministeren ligesom havde løftet sløret for disse ting i sit indlæg.

Så vil jeg lige sige en enkelt ting mere – jeg er i øvrigt selv tjenestemand, så jeg skyder ikke på tjenestemændene, men det kunne finansministeren måske også oplyse lidt om – er det ikke sådan, at tjenestemænd har visse rettighe-

der, som andre lønmodtagere ikke har, noget med betalte frokostpauser, og hvad ved jeg? Hvis vi skal afvikle dette fradrag, må det også være sådan, at tjenestemænd på ingen måde er hævet over den øvrige del af den danske befolkning set over en bred kam, og forhåbentlig kan finansministeren ofre et par ord på spørgsmålet i sine afsluttende bemærkninger her i Folketinget i dag.

Bente Juncker (CD):

Centrum-Demokraterne er jo medforslagsstillere til dette beslutningsforslag, fordi vi synes, dette samordningsfradrag er ganske urimeligt. Men vi er ganske klar over, at vi ikke kan få hele fradraget afskaffet på én gang, og derfor er det rimeligt og en god ting, at man lægger det over til forhandlingerne med tjenestemændenes organisationer.

På den baggrund vil jeg selvfølgelig give støtte til forslaget, vi er medforslagsstillere, og udtrykke ønske om, at det kommer hurtigt gennem Folketinget.

Ole M. Nielsen (KRF):

Beslutningsforslagets intentioner om en afbalanceret afvikling af samordningsfradraget er der vel næsten ingen, der kan have noget imod, og det har finansministeren altså heller ikke. Så vi kan da også tilslutte os det, selv om vi ikke mener, at samordningsfradraget er helt så urimeligt, som andre mener.

Jeg synes, at den udmærkede orientering om samordningsfradragets virkninger manglede en bestemt ting. Man redegjorde kun for, hvordan det virker for personer med 37-års-pensionsalder. Det spændende er måske netop at finde ud af, hvordan det virker for dem, der har en lavere pensionsalder, og det vil vi gerne være med til at undersøge i udvalget.

Bakholt (S):

Jeg vil gerne sige tak til det meget store flertal, som støtter dette beslutningsforslag fra Socialdemokratiet, SF og CD. Det betyder nemlig, at vi hurtigt kan vedtage forslaget og komme i gang med de forhandlinger, der skal foregå om denne sag. Og det er vigtigt, at vi kommer hurtigt i gang, for det er et uforståeligt system for de mennesker, der er berørt af det i dag. Det kan godt være, det var rigtigt i slutningen af 1960'erne, da man gennemførte det, men i dag har verden jo forandret sig.

[Bakholt]

Jeg bliver nødt til at erklære mig uenig med den konservative ordfører, fru Pia Christmas-Møller, som sagde, at forslaget var en anelse overflødig. Jeg er nemlig ikke sikker på, at man var kommet så hurtigt i gang med forhandlingerne, hvis vi ikke havde fremsat et sådant forslag. Regeringen havde haft mulighed for at gøre det på et tidligere tidspunkt, og det er meget vigtigt, at vi kommer i gang nu og får fundet frem til en fornuftig afvikling af samordningsfradraget. Det virker urimeligt mange steder.

Finansministeren fremsatte nogle betragtninger om dækningsgraden. Det ligger selvfølgelig i forslaget, at man skal kigge på det, men samtidig vil jeg sige til finansministeren, at vi selvfølgelig ikke kan acceptere de eksempler, som finansministeren fremdrog, selv om der sikkert andre steder i systemet kan findes eksempler, hvor det ville være fornuftigt med en bedre dækningsgrad osv.

Vi kan heller ikke være uenige i den betragtning, at når man både får tjenestemandspension og folkepension, skal det samlede beløb ikke overstige den løn, man havde, da man var i arbejde. Det synspunkt er vi enige i. Men det er en meget kompliceret sag, og derfor er den eneste rigtige måde at løse problemerne på simpelt hen, at finansministeren og parterne på arbejdsmarkedet – i dette tilfælde tjenestemandsgeselskaberne – forhandler sig frem til en løsning.

Med den indstilling, som et flertal af partierne har udtrykt over for forslaget, håber jeg, at man hurtigt kommer i gang med disse forhandlinger og både finder en fornuftig løsning med hensyn til en aftrapning af samordningsfradraget og en metode til at få det afviklet over en rimelig kort periode.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg var meget glad for hr. Bakholt's bekræftende svar på min konstatering af, at der må være en vis sammenhæng mellem et lønsystem og et pensionssystem. Det tyder på, at vi nu har et godt grundlag for de forhandlinger, som nødvendigvis må føres med tjenestemændenes organisationer, for hvis det skal hænge sammen, drejer det sig i givet fald om at etablere et helt nyt pensionssystem. Jeg glæder mig til at komme i gang med de forhandlinger.

Jeg kan sige til hr. Poul Nødgaard, at samordningsfradraget for hele det offentlige område anslås til at beløbe sig til ca. 2 mia. kr. Det er jo også en af grundene til, at man er nødt til at se problemet i sammenhæng med hele tjenestemandspensionssystemet, og at man er nødt til at finde frem til en løsning, som strækker sig over et længere tidsforløb.

Til hr. Ole M. Nielsen vil jeg sige, at vi medvirker meget gerne under udvalgsarbejdet med at opstille eksempler med personer, der har en anden pensionsalder og en anden pensionsanciennitet end den livslange ansættelse, der ganske rigtigt er forudsat i den redegørelse om samordningsfradraget, som vi har oversendt til et par af Folketingets udvalg.

Men som sagt virker det, som om vi har et godt og bredt politisk grundlag for de videre forhandlinger med tjenestemændenes organisationer.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Finansministeren nævnte, at det vil koste ca. 2 mia. kr. Jeg har godt set, at finansministeren har udsendt noget materiale, hvor der står ca. 2 mia. kr., men jeg undrer mig over, at det er steget så meget, for da vi for ikke så længe siden havde en debat om samordningsfradraget, var beløbet væsentlig lavere.

Jeg ved godt, at der er gået mange tjenestemænd på pension, men det er jo ikke alle, der er 67 år og bliver berørt af samordningsfradraget, så jeg synes, at finansministeren også skylder at sige, at det beløb, vi taler om – om det nu er 2 mia. kr. eller noget mindre – er et bruttobeløb. Det vil sige, at hvis man forestiller sig, at det forsvandt fuldstændig, er der altså nogle, der kommer til at betale mere i skat eller mister nogle sociale ydelser osv. De reelle omkostninger bliver altså væsentlig mindre, og det håber jeg, finansministeren vil give mig ret i.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jo, det er da fuldkommen rigtigt, men nu regner vi jo altid med bruttotalle, fordi der bl.a. skal indregnes en hel masse forskellige skøn. Men det er korrekt, hvad hr. Bakholt siger.

Det er klart, at under udvalgsarbejdet vil vi gerne give udvalget beregningsgrundlaget for, hvordan vi når frem til de 2 mia. kr. Jeg mener

[Finansministeren]

nu ikke, at tallet er så meget større, end da vi diskuterede spørgsmålet sidste gang. Hvis jeg husker tallet – men jeg tager det altså efter hukommelsen og dermed med et vist forbehold – var det ca. 1,7 mia. kr., og der er ikke så langt fra 1,7 mia. kr. til ca. 2 mia. kr.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Med hensyn til finansministerens sidste bemærkning husker jeg nu adskillige diskussioner, hvor vi har brugt flere dage på at overbevise hinanden om, at selv 150 mio. kr. er ret mange penge. Men lad nu det ligge.

Men når jeg går herop, er det egentlig for at sige, at nu skal vi selvfølgelig ikke tale os fra hinanden, men forsøge at gøre tingene så godt som overhovedet muligt. Og jeg må sige for SF's part, som jeg også sagde indledningsvis i min ordførertale, at vi ikke kan gøre det her i ét hug og på én gang for alle pensionister, og jeg vil heller ikke undlade at sige, at jeg tror da også, at mange har forståelse for, at vi ikke kan det.

Men til gengæld synes jeg, det er vigtigt at tage de laveste pensioner først og kigge grundigt på dem. Det kan godt være, det kan give lidt lir, når man nu skal til at forhandle, men hvis man prøver at tænke i de baner, tror jeg egentlig ikke, det var så tosset; jeg tror, forhandlingerne ville blive lettere. Og jeg håber ikke, at finansministerens udgangspunkt er, at hvis vi overhovedet skal kunne opnå noget ved forhandlingerne, skal det afskaffes på én gang i ét hug for samtlige pensionister, for så tror jeg altså, at vi vil få det meget besværligt alle sammen, og så varer det ikke længe, før vi er nødt til at komme med et nyt forslag her i Folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forhandling om redegørelse nr. R 4:

Finansministerens redegørelse af 29. oktober 1992 om friere valg af offentlig service.

(Redegørelsen anmeldt 29/10 92. Redegørelsen givet 29/10 92. Beslutning om forhandling 29/10 92).

*Forhandling***Stavad (S):**

De elektroniske mediers hurtige klip med de smarte, de hurtige og de rigtige budskaber præger dagens debat. Det handler lidt for meget om at give varen den rigtige indpakning med det flotteste navn. Succes eller fiasko afhænger af, om budskabet går rent ind hos kunderne. Det med de flotte overskrifter gælder også i politik, og det er da også helt i orden, hvis der bare er dækning for de flotte overskrifter i selv indholdet.

Finansministerens redegørelse hedder »Redegørelse om friere valg af offentlig service«, og det synes jeg da lyder flot. Jeg kan også betro finansministeren og alle andre, at Socialdemokratiet er varme tilhængere af, at borgerne har de bedste valgmuligheder, også når det gælder kvalitetsprodukter inden for den offentlige service. Finansministeren har altså ramt rigtigt med den flotte overskrift.

Men herefter er spørgsmålet, om det reelle indhold og kvaliteten af finansministerens redegørelse kan stå for en nærmere kvalitetskontrol, og denne prøve består ministeren derimod ikke. Regeringen kommer med en omgang ideologisk makværk, som vil fratage masser af familier de valgmuligheder, som de har i dag. Det vil medføre en centralisering og på lidt længere sigt smadre udviklingsmulighederne i de tyndere befolkede områder.

Hvis tankerne i redegørelsen føres ud i livet, risikerer vi at gøre Danmark til et nyt klassedelt samfund, hvor vore børn ikke længere får den værdifulde ballast, der ligger i at være opvokset sammen med børn og unge med en helt anden baggrund end ens egen. Der vil blive en